

Datum
2021-03-30
Vår referens
Erik Dahle
Förvaltningsjurist
erik.dahle@malmö.se

Tjänsteskrivelse

Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet- Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området SOU (2020:79) GRF-2021-6757

Sammanfattning

Stadskontoret har berett grundskolenämnden möjlighet att yttra sig över remiss från Arbetsdepartementet avseende delbetänkandet Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79). Grundskoleförvaltningen ställer sig generellt positiv till förslagen i delbetänkandet men invänder mot utredningens bedömning att förslaget inte förväntas innebära några ekonomiska konsekvenser för kommunerna.

Förslag till beslut

Grundskolenämnden föreslås besluta

1. Grundskolenämnden godkänner grundskoleförvaltningens förslag till yttrande och skickar det till kommunstyrelsen.
2. Grundskolenämnden förklarar paragrafen omedelbart justerad.

Beslutsunderlag

- Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79)
- Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79)
- G-Tjänsteskrivelse GRNAU Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet - Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen - aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området, SOU 2020:79
- Förslag till yttrande GRN 210421 Remiss från Arbetsmarknadsdepartementet – Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området SOU (2020-79)

Beslutsplanering

Grundskolenämndens arbetsutskott 2021-04-09

Grundskolenämnden 2021-04-21

Beslutet skickas till

Kommunstyrelsen

Ärendet*Bakgrund – Tidigare utredning*

Frågan om överflyttning av tillsynsansvaret och talerätten för det skollagsreglerade området från DO till Skolinspektionen har utretts tidigare, jfr. SOU 2016:87. Förslagen genomfördes dock inte. Kommunstyrelsen i Malmö ställde sig generellt positiv till förslaget, men framhöll att en uppdelning av diskrimineringslagstiftningen i två olika lagar och delad talerätt mellan DO och Skolinspektionen riskerade att medföra en oenhetlig praxis på diskrimineringsområdet. Kommunstyrelsen framhöll även att förslagen riskerade att bidra till en ökning av ärendemängden på kommunal nivå.

Bakgrund – Aktuell utredning

Regeringen beslutade i augusti 2018 att ge en särskild utredare i uppdrag att se över vilka åtgärder som behövs för att säkerställa efterlevnad av bestämmelserna om aktiva åtgärder i diskrimineringslagen (2008:567) samt att se över tillsynsansvaret när det gäller verksamhet enligt skollagen (2010:800). I december 2020 överlämnades delbetänkandet Effektivare tillsyn över diskrimineringslagen – aktiva åtgärder och det skollagsreglerade området (SOU 2020:79) till regeringen.

Stadskontoret har berett grundskolenämnden möjlighet att yttra sig över delbetänkandet. Utöver grundskolenämnden har även förskolenämnden samt gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden beretts möjlighet att yttra sig. Malmö stads samlade remissvar ska ha inkommit till arbetsdepartementet senast den 3 maj 2021.

Utredningens uppdrag innehåller två delar. Den första delen handlar om att analysera om nuvarande bestämmelser om tillsyn i diskrimineringslagen avseende aktiva åtgärder är ändamålsenliga för en effektiv efterlevnad och vid behov förslå ändringar som kan leda till en ökad efterlevnad. Den andra delen innebär att utredningen ska analysera hur tillsynen över bestämmelserna i diskrimineringslagen när det gäller det skollagsreglerade området i sin helhet kan flyttas från Diskrimineringsombudsmannen (DO) till Statens skolinspektion (Skolinspektionen).

Grundskoleförvaltningens förslag till yttrande i detta ärende behandlar främst den senare delen av delbetänkandet som gäller för skolverksamheten (jfr. kap. 6-10 i delbetänkandet).

Utredningens förslag

I delbetänkandet föreslås i huvudsak följande vad gäller effektivare efterlevnad avseende aktiva åtgärder enligt diskrimineringslagen:

- Det ska inte längre finnas en uttrycklig lagbestämmelse om att DO i samband med sin

- tillsyn ska försöka få dem som omfattas av bestämmelserna att frivilligt följa dessa.
- DO ges möjlighet att meddela föreskrifter avseende arbetet med aktiva åtgärder efter samrådan med arbetsmarknadens parter.
 - Nämnden mot diskriminering ska ha ett färre antal ledamöter.
 - Centrala kollektivavtalsslutna arbetstagarorganisationer ges en formell förstahandsrätt att föra talan om vitesförelägganden i Nämnden mot diskriminering.
 - DO ska samverka med Arbetsmiljöverket i fråga om arbetsmiljöarbete i förhållande till aktiva åtgärder i diskrimineringslagen.
 - Det ska övervägas att införa likabehandlingsombud i syfte att öka arbetstagarnas delaktighet i samarbetet med arbetsgivare i fråga om aktiva åtgärder.

I delbetänkandet föreslås i huvudsak följande vad gäller skolan och i fråga om överflyttning av tillsyn och talerätt till Skolinspektionen:

- Tillsynsansvaret för det skollagsreglerade området i diskrimineringslagen överförs från DO till Skolinspektionen. Skollagens administrativa sanktioner i 26 kap. ska gälla vid tillsynen.
- Talerätten i mål om diskrimineringsersättning för barn och elever inom det skollagsreglerade området överförs också från DO till Skolinspektionen. Barn- och elevombudet (BEO) ska utföra uppgifterna avseende skydd mot diskriminering och diskrimineringsersättning på motsvarande sätt som för skadestånd på grund av kränkande behandling enligt Skolinspektionens instruktion.
- De ideella föreningarnas talerätt för diskrimineringsersättning ska fortsätta att gälla på samma sätt som i dag. Den talerätten ska alltså inte utsträckas till att även omfatta kränkande behandling.
- De materiella bestämmelserna om diskriminering ska kvarstå samlat i 2 kap. diskrimineringslagen. Bestämmelserna om diskrimineringsförbudet, förbudet mot repressalier och utbildningsanordnarens utrednings- och åtgärdsskyldighet för det skollagsreglerade området ska även fortsättningsvis följa av 2 kap. diskrimineringslagen.
- Bestämmelserna om aktiva åtgärder avseende kränkande behandling ska innehållsmässigt samordnas med reglerna om aktiva åtgärder avseende diskriminering för det skollagsreglerade området, men kvarstå i skollagen.
- Skolverket ges möjlighet att meddela föreskrifter avseende arbetet med aktiva åtgärder mot diskriminering enligt diskrimineringslagen för det skollagsreglerade området och mot kränkande behandling enligt skollagen. Samverkan ska ske med DO och Skolinspektionen.
- Kompetenshöjning för Skolinspektionen och samverkan mellan myndigheterna (DO, Skolinspektionen och Skolverket).

Grundskoleförvaltningens kommentarer och synpunkter

Grundskoleförvaltningen ställer sig generellt positiv till förslagen i delbetänkandet men vill framhålla att förslagen kan medföra vissa konsekvenser på kommunal nivå som inte synliggjorts

i delbetänkandet.

Grundskoleförvaltningen välkomnar ett innehållsmässigt samordnande av bestämmelserna om aktiva åtgärder avseende diskriminering och kränkande behandling och anser att ett samlat tillsynsansvar hos en myndighet får anses vara positivt för såväl skolorna och deras huvudmän som för enskilda vårdnadshavare och elever. Skolinspektionen har god kunskap om skolorna och deras verksamhet och får anses väl lämpade att ta över tillsynen och talerätten i fråga om diskrimineringsärenden inom det skollagsreglerade området. Grundskoleförvaltningen ställer sig särskilt positiv till att Skolinspektionen, till skillnad från vid föregående utredning, nu föreslås få ensam talerätt i dessa diskrimineringsärenden och att de materiella bestämmelserna ska kvarstå samlat i diskrimineringslagen eftersom detta minskar risken för en oenhetlig praxisbildning. Även om en sådan risk inte kan avstyras helt när bestämmelserna i diskrimineringslagen tillämpas av två olika tillsynsmyndigheter är fördelarna med förslagen övervägande. Nämnda risk motverkas dessutom genom det samverkansansvar och de möjligheter att meddela tydliggörande föreskrifter som föreslås i utredningen.

Kommunerna och skolhuvudmännen har givetvis att följa ifrågavarande lagstiftning oaktat vilken myndighet som utövar tillsyn över bestämmelserna, men en överflyttning av tillsynsansvaret och talerätten till Skolinspektionen kommer av allt att döma innebära en mer effektiv tillsyn. Som framgår av utredningen har Skolinspektionen bl.a. större personella resurser och driver individärenden i betydligt större utsträckning än DO. En naturlig följd av överflyttningen kommer vara ett ökat antal ärenden hos skolhuvudmännen, vilket innebär ökade administrativa kostnader för huvudmän och rektorer med att hantera tillsynsärenden. Grundskoleförvaltningen invänder således mot utredningens bedömning att förslaget inte förväntas innebära några ekonomiska konsekvenser för kommunerna. För att möjliggöra bästa hantering bör kommunen ges bättre förutsättningar och mer tid att utreda och inkomma med svar vid eventuella anmälningar.

Grundskoleförvaltningen är positivt inställd till merparten av utredningens förslag i fråga om åtgärder för en effektivare efterlevnad avseende aktiva åtgärder men ifrågasätter behovet av att överväga införande av ett likabehandlingsombud. En grundläggande förutsättning för ett fungerande arbete med aktiva åtgärder är att det sker i samverkan mellan arbetstagare och arbetsgivare. En sådan samverkansskyldighet är redan reglerad i diskrimineringslagen. Att införa ytterligare ombud i en specifik fråga är en onödig åtgärd.

Grundskoleförvaltningen har ingen erinran mot utredningens förslag eller bedömningar i övriga delar.

Ansvariga

Laila Herner Enhetschef

Anette Enhav Avdelningschef

Anders Malmquist Förvaltningschef